

CHRISTINE NEVEJAN

Kussen en kastanjes

De nevels hangen dik over de velden, koeien lijken te zweven. Mens en dier liggen nog te slapen als ik het krakende leren zadel zacht over de rug van het paard laat glijden. Rustig en regelmatig stapt mijn zwarte volbloedhengst de heuvel op. Ik voel de stuwende en soepele beweging van het paard onder mij. Zijn fijn gevormde oren bewegen heen en weer, het netwerk van adertjes onder de satijnen huid verraad zijn verleden op de renbaan en zijn Arabische bloedlijn. Ik buig me voorover langs zijn hals en zie de lange zwarte benen dansen, de hoefijzers maken sappige geluiden in de vochtige grond.

Een kleine draf, ik voel de opwinding van het paard toenemen. Ik laat het gewicht van mijn lichaam ontspannen gedragen worden. Het is een mirakel dat dit dier, met het vermogen van een luipaard, zich laat sturen door mijn handen en benen. Alles in mij is gespitst op zijn signalen, ik verdwijn in het paard, ik word de vier slanke benen, de gespierde achterhand, de roze opengesperde neusgaten.

Boven op de heuvel kijk ik om en zie de Bretonse manoir tussen de eiken liggen. De eerste ochtendzon bleekt op uit de nevels. Ik lijk in mijn eigen film te leven. Dan gaat het bovenste raam open in het huis. Mijn lief staat in het raam. Onze dochter in zijn armen. Ze zwaaien. Ik zuig de lucht in mijn borstkas die te krap is voor de golf.

Het paard deint verder, de bomen ruisen, de nevels verwaaien, en toch lijkt alles volkomen stil te staan. De uitgestrekte vlakke tussen ons, jullie in het raam, nog warm van het bed, en wij hier op de heuvel, benadrukt hoe verbonden we zijn. We bestaan, we delen dit volmaakte moment, we zijn nietig en we zijn helden.

Geluk. Wat wil je weten over geluk? Er valt eigenlijk niets te weten over geluk, mijn kind. Nu we elkaar op gelijke hoogte in de ogen kijken, kunnen we wel wat babbelen. En waarom ook niet over geluk?

Het geluid van je blote voetjes richting ons bed. Je tollende hoofd met grote eskimo ogen. De totale overgave van je lichaam in slaap, de welvingen van je mond, je woest koperen krullen op het kussen.

Ik film hoe je, op de nek van je vader, met een zaklantaarn een nest zwaluwen op zolder ontdekt. Ik kan mijn ogen niet van jullie gezichten afhouden. Dit is het leven. Dit is hoe het ooit bedoeld was.

Stel je een blad voor dat meestroomt op de rivier en dat ergens achter blijft hangen. Zo kan geluk zijn. Ik stroom mee in de dagelijkse gang van zaken en dan blijf ik haken. Opeens is de stroom en het volle gewicht van de rivier voelbaar. Mijn huid, ogen, tong, oren en neus gaan op voluit. De goden lachen me toe en ik ervaar mijn lichaam weer voor wat het is: een geschenk.

Geluk kan zich voortreffelijk vormgeven in zintuigen. Momenten van geluk die ik mij herinner zijn, geloof ik, alle zintuiglijk. Het zou kunnen zijn dat zij mij juist daarom zijn bijgebleven.

Ik zoek in de archieven van mijn herinnering. Is er een gemene deler in mijn herinneringen van geluk? Ik meen dat het met zintuigen van doen heeft, maar geluk heeft vele gezichten en vele bronnen.

Mijn vingers bladeren door archiefladen. Hier.

Na jaren verliefd te zijn geweest breekt eindelijk dat ene feest aan. In een ontruimde huiskamer, met her en der wat dansende jongelieden, kom jij naast me zitten. De bank staat niet langer op de vloer, ze zweeft. De lichtval,

muziek, de anderen, alles speelt zich als een film ver van mij af. Ik ben helemaal knie geworden. Ik voel de stof van jouw broek licht tegen mij aan. Alles is belofte.

We lachen, we maken grappen, we doen gewoon. Maar mijn lichaam heeft haar eigen feest en het gaat er heftig aan toe. Ademhaling, slikken, vreemde trillingen, waanzinnige giebels, er wordt gemuit aan boord. Hoe gewoon zou het nu zijn me de kleren van het lijf te rukken en als een gek in het rond te gaan springen.

Dan voel ik jouw lippen op de mijne. De verlossende kus, als een startschot knalt het door me heen. Ik ben in de race, ik mag meedoen. Als een te lang opgesloten renpaard voel ik nu mijn ware aard door mijn aderen stromen. Dit is mijn bestemming, dit is mijn lot. Zo kan de liefde van ouders, zusters en vrienden zijn vervolg en evolutie vinden.

Je neemt me aan de hand mee de kamer uit, mijn maag voelt alsof ik voor het eerst op de schommel zit. We gaan de trap op, langs een kamer waar de vader van het feestvarken de wacht houdt. We glippen een onbekende ruimte binnen. Er staat een bed.

Wat een uitvinding eigenlijk, het bed. Het staat daar schokkend vanzelfsprekend. Het bevestigt dat dit het moment is, en dit de plek. Tegen elkaar aan liggend ben ik niet langer mijn oude ik. Ik barst je tegemoet en val tegelijk achteruit in de tijd. Zo lagen heidenen bij hun vuren.

Jouw hand glijdt onder mijn shirt. Nu, zoveel omzwer-vingen later, ken ik de vele variaties en deviaties van die eerste hand. Achttien jaar lang was er wel een vaag vermoeden van het wachtende mysterie. Er waren vele handen, vele kussen en liefkozingen in mijn jeugd. Maar deze hand is anders, alleen deze hand maakt mij van kind tot vrouw.

Ik zoek verder, het is een ongeordende bende in de archieven. Van alles passeert de revue, van een enkel beeld of geur tot volledige stukken film.

De warme borsten van mijn moeder en haar niet aflatende belangstelling. Haar vreugde in mijn ontpopping en in die van mijn zusters.

Ik herinner me een zomerkamp waar ik als stadskind op een middag meehelp het hooi te oogsten. Zon over het landschap, jongelui die naast de tractor door het veld lopen, mannen in hemd die met een haak de balen naar de vrouwen op de hooiwagen gooien. De geur van vers zweet, de steelse blikken van het spichtige grietje dat ik was, naar de lichamen van de mannen. Het heerlijke eten dat door de boerin naar het veld was gebracht. Het hooigevecht na afloop.

In de schemering rijden we naar huis. Boven op de hoog opgetaste aanhangwagen ontwijken we lachend de zwiepende takken van de bomen.

Met mijn jongste zus op een matras als een bobslee van de gevaarlijke trap af glijden. Het in ons broek plassen van de lach.

De eerste keer dat een vriendin mij bij de hand pakte en zo met mij door de tuin van het Lyceum liep.

Het slapen op mijn pony, achterstevoren gezeten, met mijn hoofd op zijn ronde achterhand.

Hier. Dit is weer later.

Ik herinner mij een warme zomernacht in Bretagne. Ik sluip het bed uit en loop naar buiten. Aan de voet van de heuvel achter het huis staat een tafel. De schuur maakt een slagschaduw op het verlaten achtererf. Ik ga languit op de tafel liggen. De maan spiegelt zich op de strak gespannen huid van mijn buik.

Alles is rond. De gele maan, mijn buik met het bewegend water en jij. De cirkel van mijn leven, en dat van mijn

ouders en voorouders. Mijn hoofd op de houten tafel, de aardbol waarop ik lig, de cyclus die in en om mij beweegt. Zelfs het einde lijkt rond, niet meer dan een noodzakelijk onderdeel van de cirkel.

Het stoeien met mijn vader, zijn zachte, zorgzame ogen bij verdriet en ongelukken.

De val van een steiger deze zomer, het hallucinerende geluk en de verstilling na doorstane pijn en angst. Ik kom terug uit het ziekenhuis en zie mijn dochter de auto tegevoet rennen. Ik voel mijn voeten door het gras bewegen, de hemel boven mij is klein vergeleken bij mijn dankbaarheid.

Door de bewegingsbeperking van een botbreuk besef ik temeer wat een voorrecht het is vrijelijk over mijn lichaam te kunnen beschikken. Wat een geluk het is om het gewicht van mijn slapende zoontje in mijn armen te dragen en hem met een soepele en tedere beweging in zijn bedje te laten glijden.

Ik herinner me het genot van iets goed te kunnen, een vaardigheid of gave tot bloei te doen komen.

De ontmoeting met jou. De eerste omhelzing op je boot. Zonder enige haast staan we eindeloos zomaar tegen elkaar aan. Later schuif ik je overhemd opzij; in de rust die uitgaat van je goudgele borstkas ontwaar ik een eerste glimp van de koning Arthur die je zal blijken te zijn.

Mijn boezemvriendin en ik maken een film in een vluchtelingenkamp. Temidden van de dood en de misère is haar fel orangerode flesje parfum in het raam van onze hut een wonder van schoonheid.

Vanochtend vroeg liep ik van de slaapkamer naar beneden. Zoals een goede schipper niet zonder vracht vaart, ga ik

zelden met lege handen door het huis. Ik dreig weer een halsbrekende hoeveelheid spullen mee te nemen. Dan bedenk ik me dat ik het ook allemaal even kan laten staan. En zo sta ik werkelijk op, tegen de macht der dwangmatigheid in. Een klein maar symbolisch geluk.

Symbolisch, omdat dit triviale voorbeeld verwijst naar een niet onbelangrijke bron van geluk. Te leven zonder verplichtingen aan mensen die mij niet werkelijk na staan, is van een grote rijkdom. Geen deadlines, geen ruis, geen jachtig gehaast, geen eindeloos gecommuniceer via apparaten. De dag te mogen beleven zoals zij zich aandient, zonder agenda. De mensen die voor je staan werkelijk te ontmoeten, was lange tijd onbekend terrein voor mij.

Er waren wel tekenen.

In de drukke ochtendspits met een volle dag op het programma zie ik uit mijn ooghoek in het hokje van de bushalte jongelui heftig staan zoenen. Dat beeld, die gepassioneerde omstrengeling van twee mensen om zeven uur in de ochtend, springt mijn netvlies binnen. Ik sta op de rem en blijf onbeschaamd staren.

Zou het kunnen zijn dat ik onderweg ergens een afslag heb gemist? Een mens moet zijn brood verdienen, en ik probeer tegelijk de wereld te bestormen, maar waarom valt nu de motor stil?

Verliefden, oud of jong, hebben altijd mijn bewondering gehad. Wat een zalige rebellie tegen alledaagsheid en de dood om ongeacht uur of verplichting te beminnen. Uren later kan ik daarvan nog oprispingen krijgen, zoals een tevreden boer na een goede maaltijd.

Als kind wilde ik altijd indiaan, zigeuner of dier spelen. Er was toen al een onbewuste hang naar grote vlakten, naar een zeker instinctief leven in een kleine gemeenschap zonder al te veel inmenging van onbekenden.

Dat is uiteindelijk bewaarheid geworden. Toch gaat het niet zonder slag of stoot om autonoom, in de ogen van anderen wellicht geïsoleerd, te leven. Ambities en twijfels over identiteit steken met een zekere regelmaat de kop op. Er zijn dagen die me ontglippen door een ontbrekend stuk speelgoed, de verkeerde pot mayonaise, of het besmettelijke eczeem van de hond.

Hoe meer ik zoek in herinneringen hoe omvangrijker ze lijken te worden. Terug naar het hier en nu, dan weer terug naar vroeger.

De gemene deler die ik tot dusverre in mijn ervaringen van geluk ontwaar is dat zintuigen, energie en ritme een rol spelen. Zonder energie kan ik mij niet openstellen, zonder ritme is er geen stilte om het oor bij mijzelf te luisteren te leggen, zonder zintuigen is het mij onmogelijk lief te hebben.

Ik hoop mij tot in de dood voort te bewegen in dit mirakel dat lichaam heet. Mijn voeten met lange tenen, mijn golvende buik, mijn dijen, de zwarte haren, het vermogen muziek te luisteren, te zuchten, wijnen te proeven, de geur van elk seizoen op te snuiven, te strelen en gestreeld te worden, dit alles is mij tot mijn beschikking gegeven.

Moeder natuur is genereus. Helaas is ze ook verwoestend. Ze draagt het dubbele gezicht van schepping en destructie. Ze verschroeit al het zeker weten. Ik kniel voor haar en wacht op zegen of op genadeslag.

En nu, nu we genoeg gebabbeld hebben mijn kind, wat gaan we doen? Gaan we appels zoeken in de boomgaard, kastanjes poffen of een baljurk maken? Jij mag het zeggen.

‘St. Jean’, oktober 2001